

Περιεχόμενα

Πρόλογος	22
Εισαγωγή	25
Γιατί να μας ενδιαφέρει η ιστορία της κοινωνικοοικονομικής σκέψης;	26
Η κοινωνικοοικονομική θεωρητική σκόπευση αυτού του βιβλίου	30
Η έννοια της εξέλιξης της πολιτικής οικονομίας και η οικονομική ιστορία	32
Περιορισμοί και ευχαριστίες	35
Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Βασικές έννοιες της κοινωνικοοικονομικής σκέψης: Οικονομία, κοινωνικοοικονομικά συστήματα, παγκόσμιο σύστημα και ιστορική εξέλιξη	37
1.1 Η ρίζα της οικονομίας	38
1.1.1 Η δόμηση των αναγκών μας και η οικονομία	40
1.1.2 Ο αγώνας για την κάλυψη των αναγκών μας	41
1.2 Από την οικονομία στο κοινωνικοοικονομικό σύστημα	45
1.2.1 Τι είναι το οικονομικό σύστημα;	46
1.2.2 Τα κεντρικά ζητούμενα κάθε οικονομικού συστήματος	46
1.2.3 Η οικονομία του «Ροβινσόνα Κρούσου»	48
1.2.4 Ένα σύγχρονο οικονομικό σύστημα	50
1.2.5 Η επιχείρηση και ο ρόλος της	51
1.2.6 Εμπόρευμα, εμπορικές σχέσεις και χρήμα	53
1.2.7 Οι αγορές, οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας και η συνολική οικονομία	55
1.2.8 Το κράτος	56
1.2.9 Η διασύνδεση της μικροοικονομικής, της μακροοικονομικής και της μεσοοικονομικής διάστασης μέσα σε ένα οικονομικό σύστημα	59
1.2.10 Το κοινωνικοοικονομικό σύστημα	60
1.3 Η διαπλοκή των διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών συστημάτων, η δόμηση και η εξέλιξη του παγκόσμιου συστήματος	63
1.3.1 Η δυναμική εξέλιξης του παγκόσμιου συστήματος	65
1.3.2 Το εξελικτικό δομικό τρίπτυχο και η ανάγνωση της παγκόσμιας ιστορίας	67
1.3.2.1 Η πολιτική δομή: Τα ισχύοντα διεθνή πολιτικά καθεστώτα	67
1.3.2.2 Η οικονομική δομή: Τα κεντρικά μοντέλα ανάπτυξης-κρίσης	68
1.3.2.3 Η τεχνολογική δομή: Οι κυρίαρχοι τύποι καινοτομίας	68
1.4 Τι είναι, τελικώς, η κοινωνικοοικονομική σκέψη και επιστήμη;	72
1.4.1 Η άποψη διαφόρων οικονομολόγων για την ίδια την επιστήμη	73
1.4.2 Αναζητώντας τον ορισμό της οικονομικής επιστήμης μέσα στην ποικιλία των προσεγγίσεων της	76
1.4.3 Οικονομική επιστήμη: Από τα οικονομικά στον κοινωνικοοικονομικό στοχασμό	78
1.4.4 Οικονομική επιστήμη, πολιτική οπτική και άρθρωση πολιτικής	80
1.5 Η οικονομική ιστορία και η ανάπτυξη της οικονομικής σκέψης και επιστήμης	83
Σύνοψη	87
Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	87
Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ανάδυση της ανθρώπινης κοινωνίας και διάνοησης: Από τον γραπτό λόγο στις πρώτες αχτίδες της φιλοσοφικής σκέψης

89

2.6	Οικονομία και κοινωνία στην προϊστορία: Από τις ομάδες τροφουσυλλογής έως τα γεωργικά χωριά, το ξεπέραςμα του πρωτόγονου κομμουνισμού και τα πρώτα εργαλεία	90
2.6.1	Παλαιολιθική εποχή	91
2.6.2	Μεσολιθική εποχή	92
2.6.3	Νεολιθική εποχή	93
2.7	Τα πρώτα φτερουγίσματα του πολιτισμού	94
2.7.1	Ο πολιτισμός της αρχαίας Αιγύπτου	97
2.7.2	Η κοιτίδα της ελεύθερης διάνοησης στην αρχαία Ελλάδα	100
2.8	Ηράκλειτος, ο «σκοτεινός» φιλόσοφος	102
2.8.1	Το πολιτικό περιβάλλον στο οποίο έζησε ο Ηράκλειτος και η στάση του απέναντι στην πολιτική και την εξουσία	103
2.8.2	Ο Ηράκλειτος, η βία και ο πόλεμος	103
2.8.3	Ο Ηράκλειτος και η μελαγχολία της φιλοσοφίας του	105
2.9	Η προσωκρατική φιλοσοφία και η διαλεκτική σκέψη	106
2.10	Η συνεχής σύγκρουση, η αλλαγή και η εξέλιξη	107
2.11	Οι «συμβουλές» του Ηράκλειτου προς έναν σημερινό κοινωνικό επιστήμονα και οικονομολόγο	109
	Σύνοψη	111
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	111
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Φιλοσοφία, ηθική και πολιτεία στην κλασική ελληνική αρχαιότητα: Η πρώτη δημοκρατία και η δόμηση του δουλοκτητικού κοινωνικοοικονομικού συστήματος

113

3.1	Το δομικό τρίπτυχο της αρχαίας κλασικής αρχαιότητας	114
3.2	Σωκράτης, ο μεγάλος μαιευτήρας των εννοιών	120
3.3	Πλάτων, ο νοητικός αρχιτέκτονας της ιδανικής «Πολιτείας»	122
3.4	Αριστοτέλης, ο φιλόσοφος του μέτρου	126
3.4.1	Η μεσότητα του Αριστοτέλη	127
3.4.2	Ο «προσγειωμένος» Αριστοτέλης	128
3.4.3	Ο Αριστοτέλης και η οικονομική του σκέψη	129
3.5	Ο συνολικός οικονομικός προβληματισμός και η αντίληψη των οικονομικών φαινομένων στην ελληνική κλασική αρχαιότητα	130
3.5.1	Ο οικονομικός συλλογισμός στην αρχαία Ελλάδα	131
3.5.1.1	Πλούτος, αρετή και σύνεση στην αρχαιοελληνική σκέψη	131
3.5.1.2	Η συνεισφορά του Ξενοφώντα στην πρώιμη οικονομική σκέψη	132
3.5.2	Μπορούμε να μιλάμε για έναν αρχαίο ελληνικό «καπιταλισμό»;	132
3.6	Η αντίληψη του ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού πλαισίου στη βάση του κοινωνικοοικονομικού στοχασμού στην αρχαία Ελλάδα	136
3.7	Η χρησιμότητα του αρχαιοελληνικού στοχασμού για έναν σύγχρονο οικονομολόγο	143
	Σύνοψη	144
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	144
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	144

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Από την κατάρρευση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στη θρυμματισμένη εποχή του Μεσαίωνα: Η προετοιμασία του μεγάλου άλματος προς τους νέους χρόνους

145

4.1	Ο πνευματικός κόσμος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας	147
4.1.1	Η επικούρεια φιλοσοφία	148
4.1.2	Ο Κυνισμός	149
4.1.3	Ο Στωικισμός	150
4.2	Η πορεία έλευσης του Μεσαίωνα	151
4.2.1	Η κατάρρευση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας	153
4.2.2	Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία	155
4.2.3	Η ποικιλομορφία του Μεσαίωνα	156
4.3	Η φεουδαρχία	158

4.4	Παραγωγή και αναπαραγωγή στο φεουδαρχικό κοινωνικοοικονομικό σύστημα	160
4.5	Η καινοτομική δυναμική του Μεσαίωνα	165
4.6	Η φύση και η κατεύθυνση της διανοήσης στον Μεσαίωνα και η οικονομική σκέψη	168
4.6.1	Ο Ιουδαϊσμός	170
4.6.2	Η Καινή Διαθήκη	170
4.6.3	Το Ισλάμ	171
4.7	Η δόμηση του Σχολαστικισμού: Από τον Άγιο Αυγουστίνο στον Θωμά Ακινάτη	173
4.7.1	Ο Άγιος Αυγουστίνος: Ό,τι αγαθότερο βρίσκεται υψηλότερα και ο Θεός στην κορυφή όλων	174
4.7.2	Ο Θωμάς Ακινάτης: Η αδιαίρετη ενότητα πίστης και γνώσης	176
4.8	Η κληρονομιά του Μεσαίωνα στον οικονομικό στοχασμό	177
4.8.1	Η αξία των αγαθών	179
4.8.2	Η δίκαιη τιμή	180
4.8.3	Ο πλούτος, το κεφάλαιο και ο τόκος	181
4.8.4	Το χρήμα και οι τράπεζες	181
	Σύνοψη	184
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	184
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	184
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Από την Αναγέννηση στον Διαφωτισμό: Η εκκόλαψη του καπιταλισμού	185
5.1	Αναγέννηση, ουμανισμός, θρησκευτική μεταρρύθμιση και έθνος-κράτος στο πλαίσιο του 16ου αιώνα	191
5.1.1	Η ανάδυση της Αναγέννησης	192
5.1.2	Ο ουμανισμός	194
5.1.3	Η Μεταρρύθμιση, ο προτεσταντισμός, ο πουριτανισμός και το «πνεύμα του καπιταλισμού»	195
5.1.4	Η δημιουργία του έθνους-κράτους: Ο σκληρός ρεαλισμός του Machiavelli και ο μερκαντιλισμός	197
5.1.4.1	Ο Niccolò Machiavelli και ο Ηγεμόνας του	198
5.1.4.2	Η εμποροκρατία (μερκαντιλισμός), το δουλεμπόριο και η σχολή της Σαλαμάνκα	199
5.2	Ωριμάνσεις και άλματα του κοινωνικοοικονομικού και επιστημονικού στοχασμού κατά τον 17ο αιώνα και οι «πρόδρομοι» της κλασικής πολιτικής οικονομίας	203
5.2.1	Η Επιστημονική Επανάσταση: Ο εμπειρισμός, ο ορθολογισμός, η έννοια του μοναρχικού κράτους, ο νόμος της παγκόσμιας έλξης και ο πρώιμος φιλελευθερισμός	205
5.2.1.1	Ο πρώιμος εμπειρισμός του Francis Bacon	206
5.2.1.2	Ο René Descartes: Σκέφτομαι, άρα υπάρχω	207
5.2.1.3	Ο Thomas Hobbes και το Κράτος-Λεβιάθαν	208
5.2.1.4	Ο John Locke και η αμφισβήτηση του κοινωνικού συμβολαίου	209
5.2.1.5	Ο Isaac Newton και ο νόμος της παγκόσμιας έλξης	210
5.2.2	Οι «πρόδρομοι» της κλασικής πολιτικής οικονομίας	212
5.2.2.1	Ο William Petty και η διατύπωση της ανάγκης χρήσης ποσοτικών δεδομένων στην κοινωνικοοικονομική σκέψη	212
5.2.2.2	Ο Dudley North και οι ρίζες του μεθοδολογικού ατομισμού και του φιλελευθερισμού	212
5.2.2.3	Ο Bernard de Mandeville και η ικανοποίηση των «βίτσιων»	213
5.2.2.4	Ο Pierre le Pesant de Boisguilbert και η «μάνα» γεωργία	213
5.2.2.5	Ο Richard Cantillon και η πρώτη προσέγγιση του οικονομικού κυκλώματος	214
5.3	Η είσοδος στον 18ο αιώνα, ο Διαφωτισμός, και η φυσιοκρατία και οι επαναστάσεις	215
5.3.1	Ο Διαφωτισμός και οι εγκυκλοπαιδιστές	217
5.3.1.1	Ο Μοντεσκιέ και το πνεύμα των νόμων	220
5.3.1.2	Ο Βολταίρος, η ανεκτικότητα και ο ελεύθερος λόγος	222
5.3.1.3	Ο Jean-Jacques Rousseau και ο κοινωνικοοικονομικός ρομαντισμός	223
5.3.2	Η ανάδυση της φυσιοκρατίας και η πορεία προς την κλασική πολιτική οικονομία	224
5.3.2.1	Ο Francois Quesnay και ο Οικονομικός Πίνακας	225
5.3.2.2	Ο Ζακ Τυργκό και η εισαγωγή του όρου «laissez-faire»	226
5.4	Η θεσμική επώαση του ολοκληρωμένου βιομηχανικού καπιταλισμού	227
5.4.1	Τα βασικά λειτουργικά χαρακτηριστικά του ολοκληρωμένου κλασικού βιομηχανικού καπιταλισμού που έρχεται	227
5.4.2	Δικαιώματα ιδιοκτησίας, πολιτικοί θεσμοί, αγοραίος ανταγωνισμός και καπιταλισμός	229
5.4.3	Τεχνολογικές επαναστάσεις, καινοτομική επιτάχυνση και καπιταλιστική ανάπτυξη	230
	Σύνοψη	232

Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	232
Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	232

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Η Πρώτη Βιομηχανική Επανάσταση και η γέννηση του φιλελευθερισμού: Η οικοδόμηση της κλασικής πολιτικής οικονομίας

233

6.1 Οι βαθιές μεταμορφώσεις στο υλικό και διανοητικό επίπεδο που έφερε η Πρώτη Βιομηχανική Επανάσταση.....	236
6.1.1 Το νέο αστικό προλεταριάτο	237
6.1.2 Η τεχνική, η επιχειρηματικότητα και ο ανταγωνισμός στη Βιομηχανική Επανάσταση	238
6.1.3 Συνδικαλισμός, αστική τάξη και κράτος στη Βιομηχανική Επανάσταση	242
6.2 Η κλασική πολιτική οικονομία και η ακαταμάχητα μεγαλοφυής «αφηρημάδα» του Adam Smith	245
6.2.1 Η θεωρία των ηθικών συναισθημάτων, ο ωφελιμισμός, η ανθρώπινη συμπάθεια και τα φυσικά κίνητρα στη βάση της προόδου του καπιταλισμού	247
6.2.2 Ο πλούτος των εθνών και το συνολικό μοντέλο της καπιταλιστικής προόδου στη σκέψη του Adam Smith	249
6.2.3 Αγορά και ελεύθερος ανταγωνισμός	251
6.2.4 Παραγωγή, εργασία, συσσώρευση κεφαλαίου και καταμερισμός εργασίας	254
6.2.5 Ο καπιταλισμός, εκ φύσεως, ξεχειλίζει από το εθνικό πλαίσιο του	256
6.2.6 Ο ρόλος του κράτους στο αναπτυξιακό μοντέλο του Adam Smith	257
6.3 Η συμβολή του Robert Malthus και του David Ricardo: το φάντασμα του υπερπληθυσμού, οι φθίνουσες αποδόσεις και η ανάσχεση της καπιταλιστικής συσσώρευσης	259
6.3.1 Ο Thomas Robert Malthus, η αύξηση του πληθυσμού και η «απαισιοδοξία της ηθικής»	260
6.3.2 Ο D. Ricardo και η συμπίεση του ποσοστού κέρδους	263
6.4 Η εμπέδωση του ρεύματος της φιλελεύθερης κλασικής πολιτικής οικονομίας	267
6.4.1 Ο Jean-Baptiste Say και η ένθερμη υπεράσπιση της οικονομίας της αγοράς και της επιχειρηματικότητας	268
6.4.2 Ο John Stuart Mill, η «ευγενής στασιμότητα» και το άνοιγμα προς τον «σοσιαλισμό»	269
6.5 Μετεξελίξεις, συρρικνώσεις και διαστρεβλώσεις της κλασικής πολιτικής οικονομίας	273
Σύνοψη	276
Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	276
Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	276

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 Οι δρόμοι της μεταρρύθμισης και της επανάστασης: Από τους κοινωνικούς μεταρρυθμιστές στις ουτοπίες και από τον μαρξισμό του 19ου αιώνα στο σοβιετικό οικονομικό σύστημα

277

7.1 Η ανάδυση του βιομηχανικού προλεταριάτου	279
7.1.1 Το κίνημα των Λουδιδών	280
7.1.2 Από την ακραία εργασιακή εκμετάλλευση στη βαθμιαία βελτίωση των συνθηκών της εργατικής τάξης	281
7.1.3 Οι κεντρικοί προσανατολισμοί της κριτικής της πρώτης καπιταλιστικής ανάπτυξης	283
7.2 Ο δρόμος των κοινωνικών μεταρρυθμιστών	283
7.2.1 Ο δεισοδυτικός Sismondi και η διερεύνηση της έλευσης της κρίσης	284
7.2.2 Η γερμανική ιστορική σχολή, ο οικονομικός ρομαντισμός και το σοσιαλιστικό πρόγραμμά τους	286
7.2.2.1 Ο σημαντικός αντίκτυπος της θεωρητικής συνεισφοράς του Hegel	287
7.2.2.2 Roscher, Müller και List: Η πρώτη γενιά της γερμανικής ιστορικιστικής οικονομικής	288
7.2.3 Ο William Godwin, ο Robert Owen και οι ρίζες του αγγλικού ριζοσπαστικού σοσιαλισμού	290
7.2.3.1 Ο William Godwin και ο ατομικιστικός αναρχισμός	291
7.2.3.2 Ο Robert Owen και το «πείραμα του Λάναρκ»	292
7.2.4 A. Hamilton: Ο πρωτοπόρος του «Αμερικανικού εθνικισμού» και αρχιτέκτονας του χρηματοπιστωτικού συστήματος των ΗΠΑ	293
7.3 Οι ουτοπίες	294
7.3.1 More και Campanella: Τα πρώτα ουτοπικά οράματα	294
7.3.2 Ο Saint-Simon και οι «βιομηχανιστές»	297
7.3.3 Ο Fourier και το «φαλανστήριο»	299
7.3.4 Ο Étienne Cabet και το «ταξίδι στην Ικαρία»	301
7.3.5 Ο «πατέρας» της κοινωνιολογίας Auguste Comte και ο «ουτοπικός» επιστημονικός θετικισμός του	302
7.4 Ο δρόμος της σοσιαλιστικής επανάστασης και της ανατροπής	306
7.4.1 Οι αναρχικοί	307

7.4.1.1	<i>O Pierre-Joseph Proudhon και η φράση «η ιδιοκτησία είναι κλοπή»</i>	309
7.4.1.2	<i>O Max Stirner και «ο μοναδικός και το δικό του»</i>	310
7.4.1.3	<i>O Bakunin και η καταδίκη της συγκεντρωτικής σοσιαλιστικής εξουσίας και του κράτους</i>	312
7.4.1.4	<i>O Kropotkin και το «επαναστατικό πνεύμα» του αναρχισμού</i>	312
7.4.1.5	<i>O Errico Malatesta και η εξολόθρευση του κράτους</i>	314
7.4.2	<i>Ο Karl Marx, ο μεγάλος θεωρητικός κριτικός και ο προφητικός σοσιαλιστής στοχαστής</i>	315
7.4.2.1	<i>Οι βασικές αναλυτικές κατηγορίες της μαρξικής σκέψης και ο διαλεκτικός υλισμός</i>	317
7.4.2.2	<i>Το Κομμουνιστικό Μανιφέστο και ο «επαναστατικός ρόλος» της αστικής τάξης</i>	318
7.4.2.3	<i>Οι βασικές έννοιες της μαρξικής οικονομικής ανάλυσης</i>	319
7.4.2.4	<i>Η σύνθεση του κεφαλαίου, η πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους, η νομοτελειακή κατάρρευση του καπιταλισμού και η «υπόγεια προετοιμασία» του σοσιαλισμού</i>	321
7.4.3	<i>Η Rosa Luxemburg και η φύση της παγκόσμιας ανάπτυξης του καπιταλισμού</i>	323
7.4.4	<i>Η συμβολή του Lenin στην νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης στη Ρωσία και ο ιμπεριαλισμός</i>	326
7.4.5	<i>Το οδυνηρό πέρασμα από τον «πολεμικό κομμουνισμό» στον «σοσιαλισμό σε μια χώρα»</i>	329
7.5	Ιχνηλατώντας τις ρίζες της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας	333
7.5.1	<i>Antonio Gramsci: Οι πρωτοποριακές ιδέες για την ηγεμονία, τον ρόλο των διανοούμενων και τον κοινωνικό μετασχηματισμό</i>	334
7.5.2	<i>Karl Polanyi: Η κοινωνική ενσωμάτωση των οικονομικών συστημάτων</i>	335
7.6	Μια συνοπτική αποτίμηση της σοσιαλιστικής και ριζοσπαστικής κριτικής του καπιταλισμού κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα	336
	Σύνοψη	340
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	340
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	340
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 Από τη Βικτωριανή Ειρήνη και την Μπελ Επόκ στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: Η θεμελίωση της νεοκλασικής οικονομικής και οι πρώτες θεωρητικές διαφοροποιήσεις της		341
8.1	Η αναμονή της «αναπόφευκτης κατάρρευσης» που δεν ήλθε	346
8.1.1	<i>Ένα σερί κρίσεων</i>	346
8.1.2	<i>Η θεωρία του ιμπεριαλισμού και η έκπληξη της σοβιετικής επανάστασης στη Ρωσία</i>	348
8.1.3	<i>Η γοητεία της Belle Epoque και η επεκτεινόμενη επίδειξη του αστικού πλούτου</i>	349
8.2	Η θεμελίωση της νεοκλασικής σκέψης και το πέρασμα από την «πολιτική οικονομία» στα «οικονομικά»	352
8.2.1	Η αγγλική νεοκλασική σχολή	357
8.2.1.1	<i>O William Stanley Jevons και ο μαθηματικός λογισμός της απόλαυσης</i>	357
8.2.1.2	<i>O Francis Ysidro Edgeworth και η «θεωρία της χρησιμότητας»</i>	359
8.2.1.3	<i>Η παράδοση «συνάντηση» του Alfred Marshall με τον Charles Darwin: Η «ίδρυση των οικονομικών» και η θεωρία της εξέλιξης</i>	360
8.2.1.4	<i>O Arthur Cecil Pigou, ο «φόρος Pigou» και η κριτική στον Marshall</i>	363
8.2.2	Η γέννηση της νεοκλασικής οικονομικής στην ηπειρωτική Ευρώπη	364
8.2.2.1	<i>O Cournot, το μονοπώλιο και το δυοπώλιο</i>	364
8.2.2.2	<i>O Léon Walras και η «γενική ισορροπία» του</i>	366
8.2.2.3	<i>O πολυμαθής ελιτιστής Vilfredo Pareto</i>	367
8.2.3	Η δεύτερη γενιά του γερμανικού ιστορικισμού και η ανάδυση της αυστριακής σχολής	369
8.2.3.1	<i>Η δεύτερη γενιά του γερμανικού ιστορικισμού και οι θέσεις του Gustav von Schmoller</i>	369
8.2.3.2	<i>Η γέννηση της αυστριακής σχολής και οι σημαντικές συνεισφορές του μεθοδολογικού ατομισμού των Menger και von Böhm-Bawerk</i>	371
8.2.4	Η ανάπτυξη της νεοκλασικής σκέψης στις ΗΠΑ	374
8.2.4.1	<i>O John Bates Clark και η «θεωρία της οριακής παραγωγικότητας»</i>	375
8.2.4.2	<i>Irving Fisher, ο πρωτεργάτης της οικονομετρίας και η εξίσωση των συναλλαγών</i>	376
8.2.4.3	<i>O Allyn Young και η πρώτη καλλιέργεια της «μεσοοικονομικής προβληματικής»</i>	378
8.3	Βασικές εναλλακτικές θεωρητικές τροχιές: Αμφισβητώντας τη νεοκλασική κανονικότητα	380
8.3.1	Max Weber: Πολιτικός οικονομολόγος, πρωτοπόρος της κοινωνιολογίας και πρόδρομος της διοικητικής επιστήμης	381
8.3.2	Οι ενστάσεις του πρώτου αμερικανικού θεσμισμού	385
8.3.2.1	<i>O Thorstein Veblen και η «θεωρία της αργόσχολης τάξης»</i>	387
8.3.2.2	<i>O John Rogers Commons και η θεμελίωση της αμερικανικής θεσμικής οικονομικής θεωρίας</i>	389
8.3.3	Ch. Darwin και H. Spencer: Οι πρώτοι σπινθήρες του κοινωνικοοικονομικού εξελικτικού πνεύματος	390

8.3.4	Οι πρώτες εκφράσεις της γεωπολιτικής προβληματικής.....	393
8.4	Η μετεξέλιξη της αστικής κοινωνικοοικονομικής σκέψης από τα μέσα του 19ου στις αρχές του 20ού αιώνα: Η προοδευτική επικράτηση του νεοκλασικού πνεύματος και η δόμηση των πρώτων θεωρητικών «ετεροδοξιών».....	395
	Σύνοψη.....	398
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	398
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	398
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 Ο Μεσοπόλεμος, το κραχ του 1929 και η άνοδος του φασισμού: Από την επεκτεινόμενη κυριαρχία της νεοκλασικής οικονομικής και τη θεμελίωση του επιστημονικού μάνατζμεντ στην ανάδυση των «μεγάλων ετεροδοξιών» στην κοινωνικοοικονομική θεωρία		
9.1	Μετασχηματιστικές αλλαγές στην αμερικανική κοινωνία, στην αγορά και στην πολιτική και η ανάδυση της μαζικής παραγωγής.....	404
9.1.1	Η ανάδυση του μονοπωλιακού ανταγωνισμού και η αντιμονοπωλιακή νομοθεσία.....	406
9.1.2	Η «προοδευτική εποχή» στις ΗΠΑ.....	409
9.1.3	Η γέννηση του επιστημονικού μάνατζμεντ.....	410
9.1.3.1	Η εισαγωγή του τείλορικού μάνατζμεντ.....	411
9.1.3.2	Πρόσθετες θεωρητικές συνεισφορές στη θεμελίωση του επιστημονικού μάνατζμεντ.....	413
9.1.3.2.1	Ο Henri Fayol και η θεωρία της διοίκησης.....	413
9.1.3.2.2	Οι Gilbreths: Κινησιομετρία και «απλοποίηση της εργασίας».....	414
9.1.3.2.3	Ο Henry L. Gantt: Η σημασία του χρονοπρογραμματισμού.....	415
9.1.3.3	Κριτική αποτίμηση της σημασίας του κλασικού μάνατζμεντ στην ανάπτυξη της μαζικής παραγωγής.....	415
9.1.3.3.1	Elton Mayo και Mary Parker Follet: Το κίνημα των ανθρώπινων σχέσεων στο μάνατζμεντ.....	417
9.1.3.3.2	Chester Barnard και Douglas McGregor: Η αποδοχή της εξουσίας και η θεωρία X και Y.....	418
9.2	Η ανάπτυξη των οικονομικών επί των μορφών του ανταγωνισμού τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα.....	420
9.2.1	Ο John Maurice Clark, ο λειτουργικός ανταγωνισμός και η δυναμική ανάλυση.....	420
9.2.2	Edward Chamberlin: Πέρα από τις απλουστεύσεις του νεοκλασικού κλαδικού ανταγωνισμού.....	421
9.2.3	Η θεωρία του ατελούς ανταγωνισμού της Joan Robinson.....	424
9.3	Το μεγάλο κραχ του 1929 και οι επιπτώσεις του.....	425
9.3.1	Η εκκόλαψη και το ξέσπασμα της χρηματιστηριακής κατάρρευσης.....	426
9.3.2	Αποτελέσματα και αιτίες του κραχ του 1929 και της Μεγάλης Ύφεσης.....	428
9.3.3	Η διεθνής διάχυση της κρίσης και η ανάδυση του φασισμού και του εθνικιστικού κορπορατισμού.....	431
9.3.3.1	Ο φασισμός: Η επιβολή της ολοκληρωτικής εξουσίας και η θεοποίηση της «καθαρής ράτσας» και του «πεπρωμένου του έθνους».....	432
9.3.3.2	Ο εθνικιστικός κορπορατισμός στην υπηρεσία του φασισμού.....	434
9.4	Θεωρίες επιχειρηματικών κύκλων μετά την ύφεση και οικονομική σκέψη.....	436
9.4.1	Ο Johan Gustaf Knut Wicksell και η σωρευτική διαδικασία.....	437
9.4.2	Η επανάσταση του John Maynard Keynes.....	439
9.4.3	Η αυστριακή σχολή και η συμβολή των Von Mises και Hayek.....	447
9.4.3.1	Ludwig Heinrich Edler von Mises: Πραξολογία, κριτική του σοσιαλισμού και δόμηση της ελευθεριακής σκέψης.....	449
9.4.3.2	Friedrich August von Hayek: Ένας πρωτοπόρος οικονομολόγος και ανυποχώρητος υπέρμαχος του φιλελευθερισμού.....	450
9.4.4	Η επαναστατική έννοια της καινοτομίας και της προόδου στην προσέγγιση του Joseph Schumpeter.....	454
9.5	Ο πολυσχιδής αναλυτικός πλούτος του κοινωνικοοικονομικού στοχασμού των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα, η άνοδος του φασισμού και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.....	466
	Σύνοψη.....	472
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	472
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	472

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 Το παγκόσμιο σύστημα στην πρώτη φάση του μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1945-1973): Μεταπολεμικός κοινωνικοοικονομικός στοχασμός, κρατική παρέμβαση, αγορές και ανάπτυξη		
10.1	Το ξεκίνημα της παγκόσμιας ανοικοδόμησης.....	474
10.2	Ο ορντοφιλελευθερισμός και η σοσιαλδημοκρατία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: Αντίθετες προσεγγίσεις.....	474

για την ανασυγκρότηση και την κοινωνική πρόνοια	477
10.3 Το δομικό κοινωνικοοικονομικό τρίπτυχο του μεταπολεμικού παγκόσμιου συστήματος από το 1945 έως το 1970	478
10.3.1 Η μεταπολεμική εγκαθίδρυση της αμερικανικής παγκόσμιας ηγεμονίας και οι βάσεις του διπολικού κόσμου ..	479
10.3.2 Η «χρυσή» εποχή διάχυσης του αναπτυξιακού μοντέλου του φορντισμού	483
10.3.3 Η επικράτηση της σωρευτικής καινοτομίας	487
10.3.4 Το δομικό τρίπτυχο της πρώτης μεταπολεμικής φάσης της γρήγορης διεθνούς μεγέθυνσης και ανάπτυξης ...	491
10.4 Οι τρεις μεγάλες προπολεμικές οικογένειες στην οικονομική σκέψη και οι μετεξελίξεις τους στην πρώτη περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	492
10.4.1 Η νεοκλασική παράδοση και η αυστριακή σχολή	493
10.4.2 Η κείνσιανή επανάσταση	495
10.4.3 Η σουμπετεριανή ετεροδοξία	496
10.5 Η νεοκλασική σύνθεση	498
10.5.1 Ο κεντρικός θεωρητικός κορμός της νεοκλασικής σύνθεσης	500
10.5.1.1 <i>Paul Samuelson: Ο «πατέρας» της νεοκλασικής σύνθεσης</i>	500
10.5.1.2 <i>John Hicks: Θεωρία της γενικής οικονομικής ισορροπίας και της ευημερίας</i>	501
10.5.1.3 <i>Kenneth Arrow: Τα οικονομικά της ευημερίας και η θεμελίωση των οικονομικών της πληροφόρησης</i>	502
10.5.1.4 <i>James Tobin: Η ανάλυση των χρηματοπιστωτικών αγορών και των σχέσεών τους με τις αποφάσεις δαπανών, την απασχόληση, την παραγωγή και τις τιμές</i>	502
10.5.1.5 <i>Gérard Debreu: Η γενίκευση της μαθηματικής διατύπωσης της θεωρίας της γενικής ισορροπίας</i>	504
10.5.1.6 <i>Franco Modigliani: Η διεξοδική μελέτη των φαινομένων της αποταμίευσης και των χρηματοπιστωτικών αγορών</i>	505
10.5.1.7 <i>Maurice Allais: Η θεωρία των αγορών και η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων</i>	505
10.5.2 Η ραγδαία εξέλιξη της μαθηματικής οικονομικής και της οικονομετρίας	506
10.5.2.1 <i>Jan Tinbergen: Η εφαρμογή δυναμικών μοντέλων για την ανάλυση των οικονομικών διαδικασιών</i>	507
10.5.2.2 <i>Ragnar Frisch: Ο ορισμός της «μακροοικονομίας» και της «μικροοικονομίας» και η εμβάθυνση στη μελέτη των δυναμικών οικονομετρικών μοντέλων</i>	508
10.5.2.3 <i>Wassily Leontief: Η ανάπτυξη της μεθόδου εισροών-εκροών</i>	508
10.5.2.4 <i>Lawrence Klein: Η πρόοδος στην οικονομετρική θεμελίωση για τη δόμηση και τον έλεγχο της οικονομικής πολιτικής</i>	509
10.5.2.5 <i>Tjalling Koopmans: Η θεωρία της βέλτιστης κατανομής των πόρων και η άρνηση της «μέτρησης χωρίς θεωρία»</i>	510
10.5.2.6 <i>Leonid Kantorovich: Η βελτιστοποίηση στη χωροθέτηση της παραγωγής και στην κατανομή της κατανάλωσης</i>	511
10.5.2.7 <i>Richard Stone: Η ανάπτυξη των συστημάτων εθνικών λογαριασμών</i>	512
10.5.2.8 <i>Trygve Haavelmo: Η αποσαφήνιση των θεμελίων της θεωρίας πιθανοτήτων στην οικονομετρία και η ανάλυση για τις ταυτόχρονες οικονομικές δομές</i>	512
10.5.3 Η ανάπτυξη της σύγχρονης θεωρίας αποφάσεων, της χρηματοοικονομικής θεωρίας και της θεωρίας των παιγνίων	513
10.5.3.1 <i>Herbert A. Simon: Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στους οικονομικούς οργανισμούς και ο «περιορισμένος ορθολογισμός»</i>	513
10.5.3.2 <i>Harry Markowitz: Η θεμελίωση των χρηματοοικονομικών οικονομικών</i>	515
10.5.3.3 <i>Merton Miller: Η κεφαλαιακή διάρθρωση μιας επιχείρησης και η αγοραία αξία της</i>	516
10.5.3.4 <i>William F. Sharpe: Η τιμολόγηση του κινδύνου και η συμπεριφορά των κεφαλαιαγορών</i>	516
10.5.3.5 <i>John Forbes Nash: Ο μετασχηματιστικός χαρακτήρας της ισορροπίας Nash</i>	517
10.5.3.6 <i>John Harsanyi: Μοιράστηκε το Βραβείο Νόμπελ το 1994 για την πρωτοποριακή του ανάλυση των ισορροπιών στη θεωρία των μη συνεργατικών παιγνίων</i>	518
10.5.3.7 <i>Reinhard Selten: Η πρωτοποριακή ανάλυση των ισορροπιών στη θεωρία των μη συνεργατικών παιγνίων</i>	519
10.5.4 Τα θεμέλια της εξελικτικής οικονομικής στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο	519
10.5.4.1 <i>Kenneth E. Boulding: Ένας πρωτοπόρος στα εξελικτικά οικονομικά και στη γενική θεωρία των συστημάτων</i> ..	520
10.5.4.2 <i>Armen Alchian: Η οικονομική διορατικότητα και η δυναμική της αγοράς</i>	521
10.5.4.3 <i>Edith Penrose: Η αρχιτέκτονας της θεωρίας της ανάπτυξης της επιχείρησης</i>	522
10.5.5 Τα οικονομικά της μεγέθυνσης, του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης στη βάση της νεοκλασικής	

σύνθεσης.....	524
10.5.5.1 Evsey David Domar: Το μοντέλο ισόρροπης μεγέθυνσης.....	528
10.5.5.2 Henry Roy Harrod: Η μοντελοποίηση της αστάθειας κατά τη μακρόχρονη μεγέθυνση.....	529
10.5.5.3 Simon Kuznets: Η εμπειρικά τεκμηριωμένη ερμηνεία της οικονομικής μεγέθυνσης.....	530
10.5.5.4 Gunnar Myrdal: Η θεωρία του χρήματος, και των οικονομικών διακυμάνσεων και η διεισδυτική ανάλυση της αλληλεξάρτησης των οικονομικών, κοινωνικών και θεσμικών φαινομένων.....	532
10.5.5.5 Ο W. W. Rostow και η θεωρία των σταδίων ανάπτυξης.....	533
10.5.5.6 Arthur Lewis: Το υπόδειγμα του διπλού τομέα και η ολοκληρωμένη κατανόηση της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.....	535
10.5.5.7 Η προσέγγιση των J. Fei και G. Ranis και ο μηχανισμός απόσπασης του γεωργικού πλεονάσματος.....	538
10.5.5.8 Ο J. Boeke και η ακαμψία του κοινωνικοπολιτιστικού δυϊσμού, η ψυχολογική προσέγγιση της υπανάπτυξης του D. McClelland και η θεωρία της κοινωνικής αλλαγής του E. Hagen.....	539
10.5.5.9 Robert Solow: Το υπόδειγμα μεγέθυνσης Swan-Solow.....	540
10.5.5.10 François Perroux: Ένας κριτικός στοχαστής της κοινωνικοοικονομικής ισχύος και της ανάπτυξης.....	542
10.5.5.11 Ο P. Rosenstein-Rodan και η πολιτική της ισόρροπης μεγέθυνσης, ο R. Nurkse και το ξεπέραςμα του φαύλου κύκλου της υπανάπτυξης μέσα από μια στρατηγική ισόρροπης ανάπτυξης και ο Richard Nelson με την παγίδα του χαμηλού εισοδήματος.....	546
10.5.5.12 Ο Albert Hirschman και η πολιτική της μη ισόρροπης μεγέθυνσης.....	550
10.5.6 Το διεθνές εμπόριο στη νεοκλασική λογική.....	553
10.5.6.1 Bertil Ohlin: Η νεοκλασική θεωρία του διεθνούς εμπορίου και οι διεθνείς κινήσεις των κεφαλαίων.....	554
10.5.6.2 James Meade: Θεωρία του διεθνούς εμπορίου και διανομή εισοδήματος.....	557
10.6 Η σχολή του Σικάγου την πρώτη μεταπολεμική περίοδο.....	558
10.6.1 Ο Frank Knight: οικονομικό ρίσκο και αβεβαιότητα.....	559
10.6.2 Ο Jacob Viner: η οικονομική μοντελοποίηση της επιχείρησης.....	559
10.6.3 Theodore Schultz: Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου.....	560
10.6.4 George Stigler: Η θεωρία των ρυθμιστικών οικονομικών.....	561
10.6.5 Gary Becker: Η ανάπτυξη της μικροοικονομικής ανάλυσης στο φάσμα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και αλληλεπίδρασης.....	562
10.6.6 Robert Fogel: Η ποσοτικοποιημένη οικονομική ιστορία.....	563
10.6.7 Robert Lucas Jr.: Η υπόθεση των ορθολογικών προσδοκιών.....	564
10.7 Η θεμελίωση του μεταπολεμικού νεομαρξισμού και του στρουκτουραλισμού και το μαοϊκό μοντέλο ανάπτυξης.....	564
10.7.1 Raúl Prebisch: Το «κέντρο» και η «περιφέρεια».....	567
10.7.2 P. Baran και P. Sweezy: Το «οικονομικό πλεόνασμα» και ο «παρασιτικός παγκόσμιος καπιταλισμός».....	568
10.7.3 A. Frank και F. Cardoso: Η «θεωρία της εξάρτησης».....	571
10.7.4 Arghiri Emmanuel: Η «άνιση ανταλλαγή».....	573
10.7.5 Immanuel Wallerstein: Η προσέγγιση του «συστήματος-κόσμου».....	574
10.7.6 Samir Amin: Η συσσώρευση σε παγκόσμια κλίμακα.....	577
10.8 Μια συνοπτική αποτίμηση της εξέλιξης της κοινωνικοοικονομικής σκέψης στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο.....	578
10.8.1 Κρίνοντας το «πλέγμα» της νεοκλασικής σύνθεσης.....	580
10.8.2 Η Σχολή Carnegie: Επαναπροσδιορίζοντας και γονιμοποιώντας την οπτική της οργανωσιακής συμπεριφοράς.....	581
10.8.3 Η ενοχλητική ασυνεννοησία μεταξύ οικονομικών της μεγέθυνσης και της ανάπτυξης.....	582
10.8.4 Η «σκληρότητα» της «σχολής του γλυκού νερού»: Η κριτική στη μεταπολεμική σχολή του Σικάγου.....	584
10.8.5 Μεταποιώντας τον Marx: Μια κριτική επισκόπηση του πρώτου μεταπολεμικού νεομαρξισμού.....	586
Σύνοψη.....	589
Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	589
Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	589
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 Η ταραχώδης φάση της προπαγκοσμιοποιητικής οικονομίας από το 1973 στο 1980: Από τις πετρελαϊκές κρίσεις στη διαδικασία ανατοποθέτησης του καπιταλισμού.....	591
11.1 Οι ρίζες και το παρελθόν της γενικευμένης αποσταθεροποίησης από τη δεκαετία του 1960.....	592
11.1.1 Η αποτυχημένη εισβολή στον Κόλπο των Χοίρων.....	592
11.1.2 Κρίση των πυραύλων της Κούβας.....	593
11.1.3 Ο Μάης του '68 και το «επαναστατικό» του μήνυμα.....	594

11.1.4	Ο Πόλεμος του Βιετνάμ και το πλήγμα στην ηγεμονία των ΗΠΑ	596
11.2	Το δομικό τρίπτυχο στη φάση της κρίσης του 1970 και της προπαγοσμοιοποίησης	597
11.2.1	Η πολιτική αναδιάρθρωση της προπαγοσμοιοποίησης: Τα σοκ της δεκαετίας του 1970 με πολιτικούς και γεωπολιτικούς όρους	600
11.2.2	Η οικονομική αναδιάρθρωση της προπαγοσμοιοποίησης: Ταυτόχρονη διπλή κρίση παραγωγής και κατανάλωσης και θεωρητική-πολιτική αμφισβήτηση της ευστάθειας του κείνσιανού κράτους πρόνοιας	605
11.2.2.1	<i>Ο Milton Friedman και η μονεταριστική οπτική</i>	608
11.2.2.2	<i>James M. Buchanan: Η ανάπτυξη των συμβατικών και συνταγματικών βάσεων της θεωρίας των οικονομικών και πολιτικών αποφάσεων</i>	613
11.2.2.3	<i>Robert Mundell: Η εκκόλαψη των «οικονομικών της προσφοράς» και η ανάλυση των βέλτιστων νομισματικών περιοχών</i>	615
11.2.2.4	<i>Edmund S. Phelps: Η ανάλυση των διαχρονικών αντισταθμίσεων στη μακροοικονομική πολιτική και η «καμπύλη Phillips ενισχυμένη με προσδοκίες»</i>	618
11.2.2.5	<i>Thomas J. Sargent: Η επώαση της νέας κλασικής μακροοικονομικής</i>	619
11.2.2.6	<i>Christopher A. Sims: Μοιράστηκε το Βραβείο Νόμπελ το 2011 για την εμπειρική του έρευνα σχετικά με τα αίτια και τα αποτελέσματα στη μακροοικονομία</i>	619
11.2.3	Η οικονομική πολιτική του νεοφιλελευθερισμού, τα οικονομικά της Thatcher και τα Reaganomics	620
11.2.4	Η «σχολή της ρύθμισης»: Μια εναλλακτική ερμηνεία της κρίσης	624
11.2.4.1	<i>Σχολή της ρύθμισης, ορισμός της προβληματικής και τα μοντέλα ανάπτυξης και κρίσης</i>	626
11.2.4.2	<i>Η εδραίωση, η εξαγωγή του φορντισμού και, στη συνέχεια, η κρίση του</i>	630
11.2.5	Η ανάπτυξη της συνδυαστικής καινοτομίας και τα «νέα μοντέλα μανάτζμεντ»	636
11.2.5.1	<i>Η εδραίωση της συνδυαστικής μορφής καινοτομίας</i>	637
11.2.5.2	<i>Οι επανατοποθετήσεις της θεωρίας του μανάτζμεντ και η αυξανόμενη γοητεία του «ιαπωνικού μανάτζμεντ»</i>	639
11.2.5.3	<i>Ο William G. Ouchi και η Θεωρία Z</i>	643
11.2.5.4	<i>Ο Masaaki Imai και η «συνεχής βελτίωση» (Kaizen)</i>	644
11.2.5.5	<i>W. E. Deming, J. Juran και Ph. Crosby και η ανάδυση της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας</i>	644
11.3	Οι ενοποιητικές επανατοποθετήσεις του κεντρικού κορμού της οικονομικής επιστήμης στη δεκαετία του 1970	648
11.3.1	Η νέα κλασική μακροοικονομική	648
11.3.2	Η νέα κείνσιανή οικονομική	650
11.3.3	Η νέα νεοκλασική σύνθεση, μία νέα συναίνεση	651
11.4	Εξελίξεις, προωθήσεις και εμβυθύνσεις του κεντρικού κορμού της οικονομικής επιστήμης τη δεκαετία του 1970: Ασύμμετρη πληροφόρηση, αξία παραγώγων και θεωρία παιγνίων	652
11.4.1	<i>James Mirrlees: Η οικονομική θεωρία των κινήτρων υπό συνθήκες ασύμμετρης πληροφόρησης και ο «ηθικός κίνδυνος»</i>	653
11.4.2	<i>William Vickrey: Η οικονομική θεωρία των κινήτρων υπό συνθήκες ασύμμετρης πληροφόρησης και η «τιμολόγηση συμφοράς»</i>	653
11.4.3	<i>Robert C. Merton: Ο προσδιορισμός της αξίας των παραγώγων</i>	654
11.4.4	<i>Myron Scholes: Η μέθοδος προσδιορισμού της αξίας των παραγώγων και η τιμολόγηση των δικαιωμάτων προαίρεσης</i>	654
11.4.5	<i>Daniel McFadden: Η ανάπτυξη της θεωρίας και των μεθόδων ανάλυσης διακριτών επιλογών</i>	655
11.4.6	<i>George Akerlof: Η ανάλυση της αγοράς με ασυμμετρία πληροφόρησης και η «αγορά των λεμονιών»</i>	656
11.4.7	<i>Michael Spence: Η ασυμμετρία πληροφόρησης και η «σηματοδότηση της αγοράς»</i>	656
11.4.8	<i>Joseph Stiglitz: Η ασυμμετρία πληροφόρησης και η θεωρία των «αποδοτικών μισθών»</i>	657
11.4.9	<i>Robert J. Aumann: Η κατανόηση των συγκρούσεων και της συνεργασίας στη θεωρία των παιγνίων και η ανάλυση των στρατηγικών αλληλεπιδράσεων</i>	658
11.4.10	<i>Thomas C. Schelling: Η ανάλυση της θεωρίας παιγνίων και το «μοντέλο καμπίες»</i>	658
11.4.11	<i>Eugene F. Fama: Η εμπειρική ανάλυση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων</i>	659
11.5	Ο νέος θεσμισμός	660
11.5.1	<i>John Kenneth Galbraith: Ένας πρωτοπόρος οραματιστής της μετακείνσιανής οικονομικής και της θεσμικής ισχύος</i>	661
11.5.2	<i>Ronald Coase: Η ανακάλυψη και αποσαφήνιση της σημασίας του κόστους συναλλαγών και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας για τη θεσμική δομή και λειτουργία της οικονομίας</i>	662
11.5.3	<i>Douglass North: Η ανανέωση της έρευνας στην οικονομική ιστορία με την εφαρμογή της οικονομικής θεωρίας και των ποσοτικών μεθόδων για την εξήγηση των οικονομικών και θεσμικών αλλαγών</i>	663

11.5.4	Oliver E. Williamson: Η ανάλυση της οικονομικής διακυβέρνησης και τα όρια της επιχείρησης	664
11.5.5	Elinor Ostrom: Η ανάλυση της οικονομικής διακυβέρνησης των κοινών αγαθών	665
11.6	Η θεμελίωση της διεθνούς πολιτικής οικονομίας	666
11.6.1	Robert Nisbet: Μια κοινωνιολογική κριτική της διεθνούς πολιτικής οικονομίας	666
11.6.2	Andrew Shonfield: Ενорχηστρώνοντας τη συμφωνία της δημόσιας και ιδιωτικής ισχύος στον σύγχρονο καπιταλισμό	668
11.6.3	Charles Kindleberger: Ο δάσκαλος των χρηματοπιστωτικών κρίσεων και ο δημιουργός της έννοιας της «ηγεμονικής σταθερότητας»	668
11.6.4	Susan Strange: Ξετυλίγοντας τα νήματα της εξουσίας στα διεθνή νομισματικά συστήματα	670
11.6.5	Stephen Krasner: Η δύναμη του ηγεμόνα και η μετάβαση από τον ρεαλισμό στον νεοφιλελευθερισμό	670
11.6.6	Robert Cox: Αμφισβήτηση των ορθοδοξιών στη διεθνή πολιτική οικονομία	672
11.6.7	Peter Katzenstein: Αποκωδικοποιώντας την πολυπλοκότητα των διεθνών σχέσεων	675
11.6.8	Robert Gilpin: Μια διά βίου διερεύνηση της παγκοσμιοποιημένης οικονομικής δυναμικής	676
11.7	Νέα αριστερά, ριζοσπαστική οικονομική σκέψη και μεταμαρξισμός στη δεκαετία του 1970	677
11.7.1	Louis Althusser: Ένας αρχιτέκτονας του δομικού μαρξισμού	680
11.7.2	Κορνήλιος Καστοριάδης: Μια διασταύρωση της φιλοσοφίας, της ψυχανάλυσης και της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης	681
11.7.3	Νίκος Πουλαντζάς: Μια επαναστατική ματιά στο κράτος, τις τάξεις και τις σχέσεις εξουσίας	684
11.7.4	André Gorz: Κριτική του οικονομικού ορθολογισμού και υπεράσπιση της οικολογικής πολιτικής	684
11.7.5	René Passet: Προσπαθώντας να γεφυρώσεις την οικολογία και τα οικονομικά, για ένα ισόρροπο μέλλον με ολιστική οπτική	685
11.7.6	Étienne Balibar: Η συνδυαστική διερεύνηση της δυναμικής της πολιτικής, της κοινωνίας, της φιλοσοφίας και της ιδιότητας του πολίτη	687
11.7.7	Ernesto Laclau: Ένας πρωτοπόρος της μεταμαρξιστικής πολιτικής θεωρίας	687
11.8	Μια αποτίμηση της εξέλιξης της κοινωνικοοικονομικής σκέψης στην ανατρεπτική δεκαετία του 1970	688
	Σύνοψη	693
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	693
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	693

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 Η εδραίωση και η επέκτασή της παγκοσμιοποίησης από το 1980 στο 2008: Το πολύχρωμο μωσαϊκό της ανάπτυξης στο εντατικά παγκοσμιοποιούμενο σύστημα 695

12.1	Η έλευση και η ανάπτυξη της παγκοσμιοποίησης στις τρεις δεκαετίες από το 1980 έως τα τέλη της δεκαετίας του 2000	696
12.1.1	Η βαθμιαία πολιτική αναδιαμόρφωση της μεταψυχροπολεμικής εποχής μέσα στην παγκοσμιοποίηση	704
12.1.2	Η έλευση της παγκοσμιοποίησης και η διεύρυνση του παγκοσμιοποιούμενου μεταφορντισμού	706
12.2	Ο μεταφορντισμός και οι ποικιλίες του	708
12.3	Η «Συναίνεση της Ουάσινγκτον» και η εντυπωσιακή ανάπτυξη της κινεζικής βιομηχανίας	713
12.4	Η εποχή της ολοκληρωμένης καινοτομίας, οι προωθήσεις της διοικητικής επιστήμης και τα συστήματα καινοτομίας	717
12.4.1	Η ολοκληρωμένη καινοτομία	719
12.4.2	Η μετεξέλιξη της διοικητικής επιστήμης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης	722
12.4.2.1	<i>Peter Drucker: Καινοτομία, εγκατάλειψη και «μετακαπιταλιστική κοινωνία»</i>	722
12.4.2.2	<i>Michael Hammer: Ο ανασχεδιασμός των λειτουργιών της επιχείρησης (re-engineering) και ο παγκόσμιος ανταγωνισμός</i>	724
12.4.2.3	<i>Gary Hamel και Coimbatore Prahalad: Η επιχειρηματική ανορεξία, η κλαδική επανάσταση και η συνδημιουργία αξίας</i>	726
12.4.2.4	<i>Ikujiro Nonaka και Hirotaka Takeuchi: Η ρητή και άρρητη γνώση και η επιχείρηση της γνώσης</i>	728
12.4.2.5	<i>Rosabeth Moss Kanter: Μια πρωτοπόρος οπτική στην οργανωσιακή αλλαγή και την καινοτομία</i>	730
12.4.3	Τα εθνικά και τα τοπικά συστήματα καινοτομίας, η αλλαγή του Τεχνοοικονομικού Παραδείγματος και η ανταγωνιστικότητα μέσα στην παγκοσμιοποίηση	731
12.4.3.1	<i>A. Bagnasco, G. Becattini, C. Trigilia και S. Brusco και οι προσεγγίσεις της τοπικής ανάπτυξης: Η προσέγγιση των «βιομηχανικών συνοικιών» στο προσκήνιο</i>	734
12.4.3.2	<i>Η γαλλική και η αμερικάνικη προσέγγιση του «χωροθετημένου παραγωγικού συστήματος» και το «περιβάλλον καινοτομίας» (milieu innovateur)</i>	735
12.4.3.3	<i>Christopher Freeman: Τα εθνικά συστήματα καινοτομίας</i>	736
12.4.3.4	<i>Carlota Perez: Καινοτομία, τεχνικές και θεσμικές αλλαγές και Τεχνοοικονομικό Παράδειγμα</i>	739

12.4.3.5	<i>Michael Porter: Το διαμάντι της ανταγωνιστικότητας</i>	740
12.5	Θεωρητικές προσεγγίσεις και άρθρωση πολιτικών ξεπεράσματος της υπανάπτυξης και της φτώχειας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης	742
12.5.1	Ernst Friedrich Schumacher: Το «μικρό είναι όμορφο» και η ενδιάμεση τεχνολογία	748
12.5.2	Irma Glicman Adelman: Η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και το ξεπέρασμα της υπανάπτυξης με εστίαση στις Βασικές Ανάγκες.....	750
12.5.3	Ο Ignacy Sachs και η προοπτική της οικοανάπτυξης (ecodéveloppement).....	751
12.5.4	Amartya Sen: Η ηθική διάσταση στην οικονομική ανάπτυξη, η ελευθερία και τα οικονομικά της ευημερίας.....	752
12.5.5	Angus Deaton: Η ανάλυση της κατανάλωσης, της φτώχειας και της ευημερίας.....	753
12.5.6	Paul Romer: Η ενσωμάτωση των τεχνολογικών καινοτομιών στη μακροχρόνια μακροοικονομική ανάλυση.....	754
12.5.7	William Nordhaus: Η ενσωμάτωση του πολιτικού οικονομικού κύκλου και της κλιματικής αλλαγής στη μακροχρόνια μακροοικονομική ανάλυση	756
12.5.8	Abhijit Banerjee: Η πειραματική προσέγγιση στην καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας και οι τυχαίοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές	756
12.5.9	Esther Duflo: Η πειραματική της προσέγγιση στην καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας και οι στοχευμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις.....	757
12.5.10	Michael Kremer: Η πειραματική προσέγγιση στην καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας και η ποιότητα της εκπαίδευσης.....	757
12.6	Η σημαντική ανάπτυξη της δεύτερης γενιάς της διεθνούς πολιτικής οικονομίας μέσα στην παγκοσμιοποίηση	758
12.6.1	Charles-Albert Michalet: Η δυναμική του παγκόσμιου καπιταλισμού	760
12.6.2	Paul Krugman: Βραβεύτηκε το 2008 για την ανάλυσή του σχετικά με τα εμπορικά πρότυπα και την τοποθεσία της οικονομικής δραστηριότητας	761
12.6.3	Robert Keohane και Joseph Nye: Υπερεθνικές σχέσεις, σύνθετη αλληλεξάρτηση, μετάβαση ισχύος και ανάδυση της ήπιας ισχύος.....	762
12.6.4	Benjamin Cohen: Ένας «μαέστρος» της νομισματικής πολιτικής που αποτύπωσε τον διάλογο της διεθνούς πολιτικής οικονομίας.....	763
12.6.5	John Ruggie: Ένας πρωτοπόρος μελετητής των διεθνών σχέσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.....	764
12.6.6	Samuel Huntington: Η σύγκρουση των πολιτισμών και η αναδιαμόρφωση της παγκόσμιας τάξης	765
12.6.7	Francis Fukuyama, Lester Thurow και Kenichi Ohmae: Το τέλος της ιστορίας και οι Θεωρίες της «Τριάδας»	766
12.6.8	Edward Luttwak: Η σύγχρονη γεωστρατηγική και η γεωοικονομία.....	768
12.6.9	Roland Robertson: Ξετυλίγοντας το πολύπλοκο υφαντό της «παγκοσμιοποίησης».....	769
12.6.10	David Held: Ένα κοσμοπολίτικο όραμα για την εποχή της παγκοσμιοποίησης.....	771
12.6.11	Peter Hall και David Soskice: Οι «ποικιλίες του καπιταλισμού».....	772
12.6.12	Emmanuel Todd: Διερεύνηση των υποδόριων τάσεων της παγκόσμιας πολιτικής.....	775
12.6.13	Ο πολλαπλασιασμός και η διασταύρωση των διαφορετικών οπτικών του πεδίου της διεθνούς πολιτικής οικονομίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.....	776
12.7	Οι εξελίξεις στην ευρύτερη προωθημένη μακροοικονομική και μικροοικονομική θεωρία στην περίοδο μετά το 1980 και έως τις αρχές του 21ου αιώνα	778
12.7.1	James Heckman: Η ανάπτυξη της θεωρίας και των μεθόδων ανάλυσης των επιλεκτικών δειγμάτων	778
12.7.2	Robert F. Engle: Η ανάλυση οικονομικών χρονοσειρών με χρονικά μεταβαλλόμενη μεταβλητότητα (ARCH) και η συνολοκλήρωση	779
12.7.3	Clive Granger: Η ανάλυση οικονομικών χρονοσειρών και η «αιτιότητα Granger».....	780
12.7.4	Finn E. Kydland και Edward C. Prescott: Η δυναμική μακροοικονομική, η χρονική συνέπεια της οικονομικής πολιτικής και οι κινητήριες δυνάμεις πίσω από τους επιχειρηματικούς κύκλους	780
12.7.5	Leonid Hurwicz: Τα θεμέλια της θεωρίας του σχεδιασμού μηχανισμών	781
12.7.6	Eric S. Maskin: Η θεωρία του σχεδιασμού μηχανισμών και η θεωρία της υλοποίησης.....	781
12.7.7	Roger Myerson: Η θεωρία του σχεδιασμού μηχανισμών και το «θεώρημα ισοδυναμίας εσόδων».....	782
12.7.8	Alvin E. Roth και Lloyd S. Shapley: Η θεωρία των σταθερών κατανομών και η πρακτική του σχεδιασμού της αγοράς	782
12.7.9	Lars Peter Hansen και Robert J. Shiller: Η εμπειρική ανάλυση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων	783
12.7.10	Jean Tirole: Η ισχύς της αγοράς και η ρύθμισή της.....	785
12.7.11	Oliver Hart και Bengt Holmström: Η θεωρία των συμβάσεων	785

12.7.12	Robert B. Wilson και Paul Milgrom: Οι βελτιώσεις στη θεωρία των δημοπρασιών και για επινοήσεις νέων μορφών δημοπρασιών	786
12.7.13	Ben Bernanke, Douglas Diamond και Philip H. Dybvig: Η μελέτη του τραπεζικού τομέα και οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις	787
12.8	Οι ερευνητικές επιτεύξεις στον τομέα των οικονομικών της εργασίας	789
12.8.1	Peter A. Diamond: Η ανάλυση των αγορών εργασίας και το μοντέλο Diamond-Mortensen-Pissarides (DMP)	789
12.8.2	Dale T. Mortensen: Η ανάλυση των αγορών εργασίας, και οι τριβές αναζήτησης και η «θεωρία αναζήτησης και αντιστοίχισης»	790
12.8.3	Christopher A. Pissarides: Η ανάλυση των αγορών εργασίας, οι τριβές αναζήτησης και τα «σοκ της απασχόλησης»	791
12.8.4	David Card: Οικονομικά της εργασίας, μετανάστευση, κατώτατος μισθός και ανάλυση των διαφορών στις αμοιβές και τις ευκαιρίες απασχόλησης	791
12.8.5	Joshua Angrist: Η ανάλυση των αιτιωδών σχέσεων και η μέθοδος των εργαλειακών μεταβλητών	792
12.8.6	Guido Imbens: Η ανάλυση αιτιωδών σχέσεων και οι τυχαίοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές	792
12.9	Η συμπεριφορική οικονομική	793
12.9.1	Daniel Kahneman: Η ενσωμάτωση γνώσεων από την ψυχολογική έρευνα στην οικονομική επιστήμη, ιδίως όσον αφορά την ανθρώπινη κρίση και τη λήψη αποφάσεων υπό συνθήκες αβεβαιότητας	794
12.9.2	Vernon L. Smith: Η ανθρώπινη κρίση και η λήψη αποφάσεων υπό συνθήκες αβεβαιότητας και η πειραματική οικονομική επιστήμη	795
12.9.3	Richard Thaler: Οικονομικά της συμπεριφοράς, ανθρώπινος ορθολογισμός και λήψη αποφάσεων	795
12.10	Η εξελικτική οικονομική	796
12.10.1	Τα θεμέλια και οι αναλυτικές προεκτάσεις της εξελικτικής οικονομικής θεωρίας	797
12.10.2	Ο θεωρητικός κορμός της εξελικτικής οικονομικής θεωρίας με βάση την εξελικτική θεωρία της επιχείρησης	799
12.10.3	Η προσέγγιση Stra.Tech.Man	801
12.11	Αποτίμηση της εξέλιξης της κοινωνικοοικονομικής σκέψης από το 1980 έως τις αρχές του 21ου αιώνα	804
	Σύνοψη	809
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	809
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	809

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13 Η κρίση της παγκοσμιοποίησης και η προοδευτική δόμηση της «νέας παγκοσμιοποίησης» από το 2008 έως σήμερα: Εμπόδια, ανασχές και αναγκαίες υπερβάσεις στη σύγχρονη κοινωνικοοικονομική σκέψη και πολιτική

13.1	Η χρηματοοικονομική κρίση του 2007-2008	813
13.2	Η πανδημία της COVID-19	816
13.3	Ο ρωσοουκρανικός πόλεμος	818
13.4	Η κρίση της παγκοσμιοποίησης και η βαθμιαία εκκόλαψη της «νέας παγκοσμιοποίησης»	820
13.4.1	Η συνύφανση των διαστάσεων της κρίσης της παγκοσμιοποίησης	820
13.4.2	Τα εννοιολογικά προαπαιτούμενα για μια διαρθρωτική κατανόηση της κρίσης	823
13.4.3	Από την κρίση της παγκοσμιοποίησης προς μια «νέα παγκοσμιοποίησης»	824
13.5	Η μελέτη της τρέχουσας δομικής παγκόσμιας κρίσης και η αναζήτηση της «νέας παγκοσμιοποίησης»	828
13.5.1	Υπερπαγκοσμιοποίηση: Η παγκόσμια διασύνδεση στα εννοιολογικά άκρα της	828
13.5.2	Η πολλαπλότητα των θεωρητικών φασμάτων και αναλυτικών παραδόσεων μπροστά στην προσπάθεια ερμηνείας της τρέχουσας κρίσης της παγκοσμιοποίησης και της υπέρβασής της	829
13.5.3	Από τη μεγάλη ποικιλία στις προσεγγίσεις της «νέας παγκοσμιοποίησης» σε κάποια αρχικά σημεία σύγκλισης	834
13.6	Η «τρίτη γενιά» της διεθνούς πολιτικής οικονομίας μέσα στην κρίση της παγκοσμιοποίησης	836
13.6.1	Επανεξέταση των ποικιλιών του καπιταλισμού	836
13.6.2	John Ikenberry: Ένας κορυφαίος μελετητής της φιλελεύθερης διεθνούς τάξης	838
13.6.3	Dani Rodrik: Μια καινοτόμος προσέγγιση της διεθνούς πολιτικής οικονομίας και το «τρίλημά» του	839
13.6.4	Daron Acemoglu: Προς μια «Ατζεμόγλεια» προσέγγιση της διεθνούς πολιτικής οικονομίας	840
13.6.5	Richard Baldwin: Αποσυσχετισμός της παγκοσμιοποίησης και σύγκλιση στη σύγχρονη οικονομία	842
13.6.6	Μία συνοπτική εποπτεία της ποικιλίας των σύγχρονων τάσεων της διεθνούς πολιτικής οικονομίας	844
13.7	Σύγχρονες μαρξιστικές προσεγγίσεις της παγκοσμιοποίησης και της κρίσης της	845
13.8	Οι νέες προκλήσεις για τα οικονομικά της ανάπτυξης στην εποχή αναδιάρθρωσης της παγκοσμιοποίησης	849

13.8.1	Τα οικονομικά της μεγέθυνσης και τα οικονομικά της ανάπτυξης στη νέα εποχή	850
13.8.2	Προς μια διεπιστημονική κοινωνικοοικονομική και εξελικτική κατανόηση της κρίσης και της ανάπτυξης στην εποχή αναδιάρθρωσης της παγκοσμιοποίησης	852
13.8.3	Η αναγκαία έμφαση στην αδιαίρετα ιστορική φύση της αναπτυξιακής δυναμικής	853
13.8.3.1	Η αποτελεσματική προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης απαιτεί, πλέον, έναν ρητά συστημικό και εξελικτικό τρόπο σκέψης	854
13.8.3.2	Η ανάγκη προοδευτικής άρσης της περιχαράκωσης στις μονοδιάστατες εξειδικεύσεις των κοινωνικών επιστημών και η ενεργητική διεκδίκηση της διεπιστημονικότητας	856
13.8.4	Υπέρβαση των συνηθισμένων παρανοήσεων κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την καταπολέμηση της φτώχειας και των ανισοτήτων	857
13.9	Η κρίση της παγκοσμιοποίησης και τα νέα αναδυόμενα πεδία ερευνητικού ενδιαφέροντος στην εξελικτική οικονομική σκέψη	858
13.9.1	Η οπτική της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στη σύγχρονη εξελικτική οικονομική	860
13.9.2	Η ενοποίηση της μικρο, μέσο και μακρο ανάλυσης στη σύγχρονη εξελικτική οικονομική και ο «Ιστός Ανταγωνιστικότητας»	861
13.9.2.1	Εξελικτική μικροοικονομική και μικροκοινωνική ανάλυση	862
13.9.2.2	Εξελικτική μακροοικονομική και μακροκοινωνική ανάλυση	862
13.9.2.3	Εξελικτική μεσοοικονομική και μεσοκοινωνική ανάλυση	862
13.9.2.4	Η ενοποιημένη εξελικτική προσέγγιση του «Ιστού Ανάπτυξης»	863
13.10	Καινοτομία, επιχειρηματικά οικοσυστήματα, προσεγγίσεις της «τριπλής έλικας» και Ινστιτούτα Τοπικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας	865
13.10.1	Τα επιχειρηματικά οικοσυστήματα και η δυναμική τους	866
13.10.2	Οι προσεγγίσεις της θεωρίας των ελικών	867
13.10.2.1	Η φάση της θεωρητικής θεμελίωσης της θεωρίας της έλικας (1995-2000)	868
13.10.2.2	Η φάση της εννοιολογικής επέκτασης (2001-2010) της θεωρίας της έλικας	869
13.10.2.3	Η φάση των πρόσφατων εξελίξεων και των συστηματικών προσπαθειών εφαρμογής της θεωρίας της έλικας (2011-σήμερα)	869
13.10.2.4	Κριτική ανασκόπηση της εξέλιξης της θεωρίας της έλικας	870
13.10.2.5	Θεωρητική ενίσχυση και επέκταση του μοντέλου της τριπλής έλικας με χρήση της προσέγγισης <i>StratTech</i>	872
13.11	Η υπέρβαση του «τριλήμματος» του Rodrik, η αναζήτηση ενός «νέου ρεαλιστικού παγκόσμιου φιλελευθερισμού» και το εξελικτικό περίγραμμα της «νέας παγκοσμιοποίησης»	875
13.11.1	Το ξεπέραςμα του «τριλήμματος» του Rodrik	876
13.11.2	Η διατύπωση του «τριλήμματος»	876
13.11.3	Για το ξεπέραςμα του «τριλήμματος» του Rodrik	877
13.11.4	Το αναζητούμενο μονοπάτι προς μια «νέα παγκοσμιοποίηση» και ο «ρεαλιστικός και καινοτομικός φιλελευθερισμός»	879
13.11.5	Τα ανοιχτά σενάρια για το μέλλον	882
13.12	Η αποτίμηση των θεωρητικών εξελίξεων στη «νέα εποχή» και οι βασικές προϋποθέσεις για ένα καλύτερο παγκόσμιο μέλλον	887
13.13	Επίλογος	889
	Σύνοψη	891
	Βιβλιογραφικές αναφορές διαθέσιμες στο <i>kritiki.gr</i>	891
	Θέματα προς εξέταση διαθέσιμα στο <i>kritiki.gr</i>	891